

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Udviklingsplanlægning

et passende planlægningsrum for bæredygtig stedsudvikling

Hansen, Carsten Jahn; Halkier, Henrik; James, Laura; Kunnerup, Frida Dalbjerg; Aen, Maria

Published in:
Teknik & Miljø

Publication date:
2023

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Hansen, C. J., Halkier, H., James, L., Kunnerup, F. D., & Aen, M. (2023). Udviklingsplanlægning: et passende planlægningsrum for bæredygtig stedsudvikling. *Teknik & Miljø*, 10, 42-43.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Udviklingsplanlægning - et passende planlægningsrum for bæredygtig stedsudvikling

Planlægningen af arealer, områder og steder har i løbet af de seneste par årtier ændret sig væsentligt, *fra et fokus på regulering til i højere grad at være strategisk og udviklingsorienteret*. Det ses især i forhold til bydele, oplandsbyer, mindre byer, landsbyer, kystsamfund, mv., hvor man med god ret kan hævde, at der er sket en "planeksplosion". Et nyt forskningsprojekt undersøger erfaringer

TEKST /
CARSTEN JAHN
HANSEN, HENRIK
HALKIER, LAURA
JAMES, FRIDA
DALBJERG
KUNNERUP

Aalborg
Universitet

&

MARIA ALEN
Dansk Kyst- og
Naturturisme

Byudviklingsplaner, helhedsplaner, masterplaner, visionsplaner, lokale udviklingsplaner, mv. er vokset frem i et rigt omfang over hele landet. Tidligere er disse planer blevet benævnt mellemformsplaner, fordi de i forhold til den lovbundne planlægning typisk placerer sig imellem kommuneplanens overordnede dele og lokalplanlægningen. Her vælger vi samlet at betegne dem udviklingsplaner, for også at

understrege deres ofte proaktive og strategiske sigte.

HVORFOR ER DER KOMMET MERE PLANLÆGNING?

Set i lyset af, at det danske plan-system i forvejen er særdeles omfattende på kommunalt niveau, med den nuværende kommune- og lokalplanlægning som det hidtil største sammenhængende plan-kompleks herhjemme, så kan det måske undre, at der er kommet så megen ekstra planlægning til. Det forklares ofte som et udtryk for et behov for at skabe tættere samspil mellem kommune, borgere og investorer tidligt i processen, før den formelle planlægnings regulerings-sprog tager over. Antagelsen eller håbet er bl.a., at dette bedre kan opfange relevant lokal viden, engagere lokalsamfundet, skabe bredere ejerskab og flere ressourcer til udviklingen. Med lidt held kan det også smidiggøre vedtagelsen af lokalplaner og implementering af konkrete projekter.

Samtidig ser det ud til, at udviklingsplanlægningen skalammæssigt lægger sig på et niveau, der tilsyneladende opfattes af mange parter som en "overskuelig helhed" - dvs. en fysisk-funktionel, emnemæssig og stedsidentitetsmæssig forståelig sammenhæng, som man kan se sig selv i. Dette har medvirket til en stadig øget interesse for udviklingsplanlægning, og mange kommuner har derfor også taget springet fra enkeltstå-

ende eksperimenter til modning af udviklingsplanlægning gennem etablering af egne lokalt tilpassede modeller. Endelig kan det konstateres, at initiativet også kan komme fra andre parter end kommunen, eksempelvis fra lokalsamfund (som kan være mere socialt drevne) og investorer (typisk mere markedsdrevne).

Fælles for udviklingsplanlægning som fænomen ser ud til at være en orientering mod mere

I både forskningen og i utallige erfaringsudvekslinger i fagkredse har man i en årrække set nærmere på forskellige delasppekter af udviklingsplanlægning, både herhjemme og internationalt

steds- og situationstilpassede udviklingsperspektiver samt et fokus på frivillige og ikke-lovbundne planlægningsaktiviteter.

UDVIKLINGSPLANLÆGNINGENS STYRKER OG SVAGHEDER?

I både forskningen og i utallige erfaringsudvekslinger i fagkredse har man i en årrække set nærmere på forskellige delasppekter af udviklingsplanlægning, både herhjemme og internationalt. Generelt peges på, at det er en planlægningsform, der opfattes som helhedsorienteret, dynamisk og fleksibel, og som er velegnet til opbygning af områdespecifikke visioner og kobling til overordnede strategier. Samtidig kan den ses som mobiliserende og

FORSKNINGSPROJEKTET

"UDVIKLINGSPLANLÆGNING I DANMARK - PLANLÆGNINGSRUM FOR BÆREDYGTIG STEDSUDVIKLING"

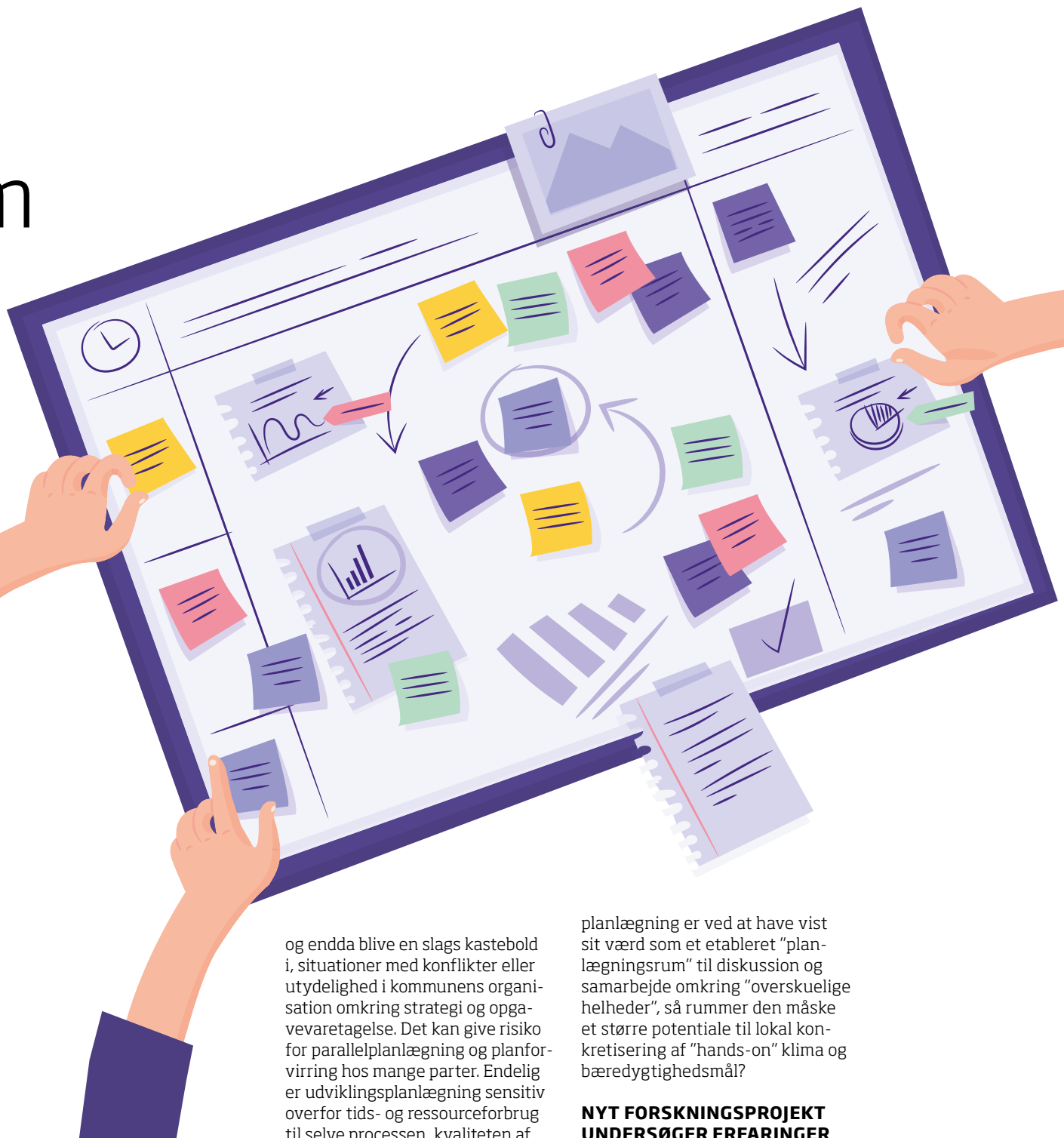
Forskningsprojektet afdækker udfordringer og muligheder ved anvendelse af udviklingsplanlægning i Danmark. Der fokuseres på viden og praksis, der er opstået omkring dannelse af forskellige typer af uformel og ikke-lovbunden planlægning, og hvordan dette kan bidrage til en mere situations- og stedsbaseret planlægning. Hensigten er at hjælpe planlæggere og udviklingsmedarbejdere til at skabe overskuelige planlægningsrum for bæredygtig stedsudvikling, der er strategiske, borgernære og realiserbare.

Projektet er finansieret af Realdania, Aalborg Universitet og Dansk Kyst- og Naturturisme

Se nærmere om projektet her: <https://www.plan.aau.dk/up>

Kontakt: Lektor Carsten Jahn Hansen (projektleder), jahn@plan.aau.dk, mobil: 24 59 79 99

um
g?

samskabende, når den evner at fokusere på borgerinddragelse, dialog og kommunikation. Den udviser også et godt potentiale til at gå på tværs af eksisterende faglige, sektorielle og geografiske skel.

På den anden side kan udviklingsplanlægning have problemer med koblinger til både den eksisterende lovbundne kommune- og lokalplanlægning samt til andre kommunale og lokale ikke-lovbundne strategier og planer. Samtidig kan den have det svært med,

og endda blive en slags kastebold i, situationer med konflikter eller utydelighed i kommunens organisation omkring strategi og opgavevaretagelse. Det kan give risiko for parallelplanlægning og planforvirring hos mange parter. Endelig er udviklingsplanlægning sensitiv overfor tids- og ressourceforbrug til selve processen, kvaliteten af lokal organisering og stedsledelse, samt i forhold til at fastholde et bredt ejerskab og gensidig forpligtelse over tid.

Ser vi fremad, så må spørgsmålet også være, om udviklingsplanlægning kan komme til at spille en større rolle i den fælles stræben efter at løse nogle af tidens største udfordringer omkring klimaforandringer og bæredygtighed. Det ses hyppigt, at planerne arbejder med forskellige aspekter omkring dette, men er det tilstrækkeligt? Hvis udviklings-

planlægning er ved at have vist sit værd som et etableret "planlægningsrum" til diskussion og samarbejde omkring "overskuelige helheder", så rummer den måske et større potentiale til lokal konkretisering af "hands-on" klima og bæredygtighedsmål?

NYT FORSKNINGSPROJEKT UNDERSØGER ERFARINGER MED UDVIKLINGS- PLANLÆGNING I DANMARK

I et nyt forskningsprojekt på Aalborg Universitet undersøges fremvæksten af de mange forskellige typer af udviklingsplanlægning, og hvordan der rundt i Danmark er opstået betydelige erfaringer, positive som negative. Projektet vil kortlægge og analysere udviklingsplanlægningen og sammensætte guidelines for bedre brug af disse i forskellige sammenhænge mhp. en mere bæredygtig stedsudvikling ■